

ima v okraju več članov, kakor vsi trije omenjeni stanovi skupaj in ki je izjavil željo, da se mu da zastopstvo. Poleg tega pa je ravno med učitelji ljutomerskega okraja veliko jako zmognih mož, ki so ne le domačini, ampak delujejo po 20 let in še več uspešno v okraju. Za zadnjih deželnozborskih volitev iz kmetijskih občin se je v ljutomersko-ormoškem okraju iskal kandidat in nazadnje je sedanjí poslanec nekako prisiljen prevzel mandat; zakaj se ne bi postavil kak učitelj za kandidata? Ravno v tem volilnem okolišču imamo mnogo učiteljev, ki so ne le jako splošno, ampak tudi gospodarsko izobraženi in poznajo potrebe in želje ljudstva!

Žalostno je stanje narodnega učiteljstva na Spod. Štajerskem; na eni strani izpodrivanje od nemčurske strani (saj bodo kmalu redke večrazredne šole v višjih plačilnih razredih, kjer bi služil učitelj-narodnjak; večina teh šol ima za voditelje nemčurje ali mlačneže), na drugi strani pa preziranje in zapostavljanje od narodne strani. Nujno potrebno je, da te razmere nehajo; na šolskem polju smo veliko izgubili in če gre tako naprej, bodo v nekaterih okrajih narodni učitelji bele vrane.

Kaka poguba bo to za narod, nam jasno kaže Koroško! Skrajni čas je, da se odločno nastopi proti sistematičnemu izpodrivanju narodnega učiteljstva in ponemčevanju naših šol; ljudstvo naj po vsem Spod. Štajerskem na shodih govori in zahteva, da postane mariborsko c. kr. moško učiteljišče slovensko, in naši drž. poslanci naj z vsemi sredstvi delujejo v dosego te opravičene zahteve ljudstva. Skliče naj se shod zaupnih mož — narodnega sveta itak ne potrebujemo Slovenci v tako sijajnih razmerah! — ki naj odločno zahteva, da se na slovenskih šolah, za katere plačujemo le Slovenci, (saj so povsod, kjer obstoje tudi nemške šole, izšolane iz trgov.) nastavlja le učiteljske osebe slovenske narodnosti; ako pa ta zahteva ne pomaga, pa naj okr. šolski sveti, ki so v slovenskih rokah, v terno jemljejo za nemške šole le učitelje slovenske narodnosti, kar je tem lažje, ker so vsi slovenski učitelji izprašani tudi za nemške šole.

Delajmo pa zlasti nato, da pridejo izgubljeni okraji, kakor Gornja Radgona, Ptuj, Slov. Bistrica in Brežice spet nazaj v slovenske roke ter da si priborimo rogaški in marenberški okraj. Poudarjajo naj se narodne zahteve z vso energijo v okrajnih šolskih svetih, sploh naj pride v nje več narodnega duha. Skrbimo pa tudi, da naši fantje v večjem številu pohajajo učiteljišče, ko dosedaj, zlasti ker jim zaradi prevelikega števila dijakov v gimnazijah in vseučiliščih nudi v zadnjem času ne veliko ali pa nič slabše gmotno stališče, kakor onim, ki dovršijo gimnazijo in vseučilišče!\*)

Vsi pravi narodnjaki, vneti za dobrobit slovenskega naroda, pa naj upoštevajo učiteljski stan in njega neprecenljive zasluge za razvoj našega naroda, naj ne delajo proti temu važnemu stanu, ampak z njim kot enakovrednim članom narodne organizacije; izgine naj vsaka razlika stanov!

Ljudskošolske razmere pri nas so žalostne; združeno delujmo z navedenimi sredstvi v odvrnitev vseh naskokov na naše šole in še enkrat poudarjamo, obrnimo poglede na tožni Korotan, kjer imajo naši nasprotniki v šolah in učiteljih najuspešnejša sredstva za ponemčevanje.

\*) Tega ne verjamemo!

Uredn.

## Ureditev učiteljskih plač v Dalmaciji.

Tudi kršna Dalmacija se je prebudila iz spanja ter uredila v letošnji sesiji deželnega zbora učiteljske plače. Zakon o končni ureditvi je bil sprejet v seji z dne 6. novembra 1905. Novi zakon se skoro popolnoma ujema z zakonom, ki ga je zbornica sprejela že l. 1903. a ga vlada ni hotela predložiti v sankcijo, ker se ji ni zdelo pokritje vzeto iz pravega korita. L. 1903. so predlagali v pokritje posebno obdačenje voznih listkov in piva. Ker pa menda vlada meni seči še po teh virih za svoje kanone, je kategorično izjavila: Ne! Učiteljstvo stradaj — dalje!

Po novem zakonu se uredi učiteljske plače tako-le: Učitelji z zrelostnim izpričevalom dobe letnih 860 K, učiteljice 780 K brez ozira na službeno mesto. — Plače definitivnega učiteljstva se dele v tri razrede: Prvi plačilni red je 1200 K, drugi 1300 K, tretji 1400 K letno. V prvem plačilnem razredu so vsi učitelji in učiteljice, ki še niso dosegli 10 definitivnih let; v drugem, ki še niso prestopili 20 definitivnih let; a v tretjem ostalo učiteljstvo. —

Plače meščanskih učiteljev se tudi razdele v tri razrede: prvi s 1600 K plače, drugi 1700 K in tretji 1800 K. Avanzma se vrši v tistem redu kakor pri ljudskem učiteljstvu.

Petletnice, ki jih je šest, se dele tako-le: Prve štiri so po 150 K, a zadnji dve po 200 K. — Petletnice se smejo ukrajiti učiteljstvu le za dve leti in jih podeljuje in priznava c. kr. okrajni šol. svet. Prositi učiteljstvu ni treba za posamezne petletnice, temveč c. kr. okrajni šolski sveti jih morajo pripoznati edino le na naznanitev dotičnih šolskih vodstev.

Petletnice meščanskih šol pa znašajo prve štiri po 200 K, a zadnji dve po 250 K.

Ravnatelji meščanskih — kakor tudi nadučitelji — imajo pravico do upravnine, ki se vpoštevata kakor petletnice v pokojnino. Upravnina ravnateljev samostojnih meščanskih šol znaša 300 K, a upravnina ravnateljev meščanskih šol, združenih z ljudsko šolo, pa 400 K; ako je ta ljudska šola petrazredna, znaša upravnina 500 K.

Upravnina nadučiteljev ljudskih šol je sledeča: na dvorazrednicah 100 K, trirazrednicah 150 K, štirirazrednicah 200 K, petrazrednicah in večrazrednicah pa 250 K letno.

Ravnatelji, ravnateljice meščanskih šol, nadučitelji in nadučiteljice ljudskih šol, dalje voditelji enorazrednih ljudskih šol imajo pravico do stanovanja »in natura«, ki mora imeti najmanj dve sobi, shrambo, kuhinjo in potrebne pritlikline (klet, drvarnico i. t. d.) in to, ako le mogoče, v šolskem poslopu.

Ako se v šolskem poslopu ne more napraviti takega stanovanja, morajo dotičniki dobivati stanarino, in sicer znaša le-ta: v mestih Zader, Šibenik, Spljiti, Dubrovnik in Kotor 300 kron, v mestih, kjer so okrajna sodišča, 200 kron; v mestih brez okrajnih sodišč z nad 3000 prebivalci 150 kron; v ostalih krajih pa, kjer je nad 1000 prebivalcev, 100 kron letno. Te stanarine se v slučaju vpokojitve ne vpoštevajo v pokojnino.

Plača, petletnice, upravnina in stanarina se izplačujejo 1. vsakega meseca naprej. Nagrade učiteljskim kandidatom in kandidatkinjam se izplačujejo od dne, ko nastopijo službo, a stalna plača se šteje od 1. prihodnjega meseca po prebiti izkušnji.

Plače učiteljic z izpričevalom usposobljenosti znašajo 80% dotičnih učiteljskih plač, stanarina in doklada se plačuje

v tistem razmerju kakor učiteljem. Ako je ravnateljica meščanske šole ali nadučiteljica ljudske šole obenem žena ravnateljica meščanske šole ali nadučiteljica, izgubi pravico do stanovanja, oziroma do stanarine. Ako pa vživa to dobroto pred uveljavljanjem tega zakona, preneha ta dobrota po izvedbi tega zakona.

Kadar stopi ta zakon v veljavo, se takoj izpremeni učiteljske plače, ki se računajo po službenih letih. Petletnice dobljene pred zakonom, ostanejo stare, a po novem se uredi one, ki dopolnijo svojo starost v novem zakonu.

Onim učnim osebam, ki dobivajo glasom starega zakona večje plače kakor jih preopisuje sprejeti zakon, se ne smejo te plače znižati, izvzeti so le navedeni slučajji ravnateljic meščanskih šol in nadučiteljic, ki so žene ravnateljev ali nadučiteljev.

Zakon stopi v veljavo s 1. prihodnjega meseca, ko se ga objavi v uradnem listu.  $\Delta$

## Iz naše organizacije.

### Kranjsko.

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani ima redni občni zbor dne 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v »Narodnem domu« (pritličje na desno). Poleg običajnih točk je na dnevnem redu tudi razgovor o izboljšanju učiteljskih plač. Poroča tovariš E. Gangl. — Ta razgovor je tolike važnosti, da je pričakovati najobilnejše udeležbe! Vsi na shod! Odbor.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani ima redni občni zbor dne 28. t. m. ob 9. uri dopoldne v »Narodnem domu« (pritličje na desno). Poleg navadnega dnevnega reda bo tudi razgovor o društveni efektini loteriji. Poroča tovariš Fr. Gärtner. K obilni udeležbi vljudno vabi odbor.

Učiteljsko društvo novomeškega okraja je zborovalo v četrtek dne 7. decembra t. l. v St. Lovrencu. Zborovanje je bilo združeno s hospitacijama. V I. razredu je nastopila gđ. Hineg, in sicer je predavala »Črko c«. — V II. razredu, višjem oddelku, pa g. nadučitelj Potokar: Spisni sestave! »Sova«.

Po nastopih se je začela kratka debata, v koji se je izrekla gospici in g. predavatelju zahvala.

Po debati je zborovalo društvo.

Gospod predsednik pozove društvo, naj si izvoli dva zastopnika samskih učiteljev za zborovanje, ki se bo vršilo med božičnimi počitnicami v Ljubljani. Predlaga, naj se izvolita gđ. Fajdiga in g. Gregorc. Predlog je bil enoglasno sprejet.

Nadalje naznani g. predsednik, da kolega Jerše, ki je že pred par leti umrl, nima nagrobnega spomenika. Skrbeti je, da se spomenik čim prej postavi. Društvo sklene pobirati prispevke za Jeršetov spomenik. Prispevke pobira gosp. Mirko Pehani, nadučitelj v Trebnjem.

Prihodnje zborovanje bo 8. februarja v Rudolfovem.

### Štajersko.

Savinsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 19. novembra v Braslovčah. Vkljub skrajno neugodnemu vremenu se je zbralo vendar 15 članov. Nanovo je pristopil društvu gosp. A. Kramar iz Braslovč. Prva točka dnevnega reda je bilo poročilo delegata dež. učit. skupščine, gosp. Zotterja. G. delegat nam je natančno razjasnil delo dež. skupščine ter nam povedal tudi najvažnejše predloge, ki so se sprejeli. Dal Bog, da bi se jih le nekaj uresničilo in da bi ne ostali samo na papirju. Nato je poročal g. I. Jakše o zborovanju »Zaveze« v Pulju ter o potovanju po avstrijskem jugu, za

kar je žel mnogo pohvale. Sprejetih je bilo več predlogov. Sklenilo se je, da napravi učiteljsko društvo vlogo na okr. šol. svet, v kateri se vpraša, kaj je pravzaprav vzrok, da se je naš okraj pri pomikanju šol iz nižjih plačilnih razredov v višje tako zapostavljal. Prišla je v drugi plačilni razred v našem okraju samo ena šola (Orla vas) in še ta je genorazrednica. Učiteljstvo vranskega okraja, ki z vso vneto deluje v šoli in mnogokrat še več stori, kakor mu nalaga dolžnost, je zaradi tega skrajno ogorčeno, zlasti, ako pogledamo, kako se je delalo po sosednjih okrajih. Slavni okrajni šol. svet naj nam to razjasni! Ako deželni zbor morebiti še kdaj dovoli kako vsoto za pomaknenje šol v višje plačilne razrede, naprosi učit. društvo enega dež. odbornika Slovenca in enega Nemca, da se zavzame za naš okraj, ki se je tokrat tako sijajno prezrl. Nadalje je izreklo učiteljsko društvo obžalovanje in ogorčenje onim gospodom, ki so postavili kandidate za komisijo glede pridobitinskega davka. Učiteljstvo plačuje ravno tako davke kakor vsak drugi, zato naj bi se tudi upoštevalo. Zdi se nam, da nas oni gospodje, ki se nazivajo narodne voditelje, povsod in vedno prezirajo — a z našim delom se pa kaj radi ponašajo. Tako ne pojde več dalje. Učiteljstvo si bo to dobro zapomnilo ter tudi vedelo urediti po tem svoje delovanje. Sicer bomo pa o tem še govorili resno besedo. Tovariš blagajnik je naznanil, da smo plačali letos pokroviteljino »konvikta«, in sicer prvič 120 K, drugič pa 80 K. Zato prosimo, da nam g. blagajnik konvikta potrdi pokroviteljino. Prihodnje zborovanje se vrši začetkom spomladi na Gomilskem. Upamo, da se takrat združimo vsi in da ne bo niti enega, ki bi ostal doma.

Gornjegrajsko okrajno učiteljsko društvo je v svoji glavni skupščini dne 7. decembra t. l. izvolilo soglasno v odbor sledeče gg.: Ivan Kelc, nadučitelj v Novi Štifti, predsednik; Franc Kocbek, nadučitelj v Gornjem gradu, podpredsednik; Ignac Šijanec, učitelj v Gornjem gradu, tajnik; Peter Wudler, nadučitelj na Ljubnem, blagajnik, in Jože Trčak, nadučitelj pri Sv. Frančišku in Ivan Klemenčič, nadučitelj na Rečici, odbornika.

Slovenjegraško učiteljsko društvo je zborovalo v tem letu zadnjikrat dne 3. decembra v prostorih okoliške šole v Slovenj Gradcu. Vkljub slabemu vremenu je bila udeležba povoljna. Društveni predsednik gosp. Vrečko otvori zborovanje ob polu 11. uri dopoldne in presrečno pozdravi navzoče društvenike, posebno novega člana tov. Mohorka, učitelja-voditelja v Sele-Vrhih. Čestita tov. Koržetu, ki je v novemberskem roku t. l. srečno dostal izpit učne sposobnosti ter omeni, da je društvo izgubilo marljivega člana tov. Mencina, ki se je v počitnicah preselil v Št. Peter pri Mariboru. Izroča nam pozdrave odislega tovariša. Ker izgubi ž njim društvo svojega tajnika in obenem pevovodjo, mu bo treba izvoliti naslednika, kar se zgodi v prihodnjem zborovanju. Med došlimi dopisi omenja g. predsednik dopis Goriske tiskarne, ki vabi k naročbi Majcnove knjige »Metodika zemljepisnega pouka v ljudski šoli«; dalje dopis, tičoč se »Ročnega zapisnika«, sestavljen L. Jelenc. Obe knjigi priporoča gospod predsednik društvenikom. Dalje opozarja na upravnikovo listino v 11. številu »Popotnika« in omenja, da bi bilo sramotno za slovensko učiteljstvo, če bi ga ne moglo vzdrževati in ga pustilo gmotno propasti. Zato stori vsak svojo dolžnost! Vsaka šola, vsak učitelj bi moral biti naročnik »Popotnikov«, in to tembolj, ker je edini slovenski pedagoški list. Ker preide z Novim letom »Pädagogische Zeitschrift« v last »Lehrerbunda« in se še sedaj ne ve, li »Schul- und Lehrzeitung« v prihodnjem letu preneha izhajati, omeni g. predsednik, da se počaka glede naročitve na prihodnje glasilo »Zaveze štajerskih učiteljev«. Glavna točka dnevnega reda je bil razgovor o novem šolskem in učnem redu. Gospod predsednik nam v glavnih potezah naslika paralelo med starim in novim učnim redom. A že sedaj izreči končno sodbo o novem učnem redu, bi bilo prenačljeno, ker še ni v veljavi in se je izročil posebnemu odseku učiteljev v pretresovanje, preden se izda definitivno. Gosp. predsednik omenja dalje, da novi šolski in učni red ni nič novega in se tudi bistveno ne razločuje mnogo od starega. Sicer je nekaj poglavij novih, kakor o zdravju šolskih